

Materiál na rokovanie
miestnej rady
dátum 15.10.2019

Návrh

stanoviska Miestneho zastupiteľstva mestskej časti Bratislava-Nové Mesto k návrhu všeobecne záväzného nariadenia hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy č. .../2019, ktorým sa mení všeobecne záväzné nariadenie hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy č. 2/2014 o úhradách za poskytovanie sociálnych služieb v znení všeobecne záväzného nariadenia hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy č. 5/2019

Predkladateľ:

Ing. JUDr. Ľubomír Baník
prednosta
Miestneho úradu mestskej časti
Bratislava–Nové Mesto

Materiál obsahuje:

1. Návrh uznesenia
2. Dôvodová správa
3. Žiadosť o zaujatie stanoviska - list primátora z 25.09.2019 a predložený návrh VZN

Zodpovedný:

Mgr. Iveta Marčíková
vedúca oddelenia sociálnych
služieb

Spracovateľ:

Mgr. Mária Mačutková
oddelenie sociálnych služieb

Na rokovanie prizvať:

spracovateľa

N á v r h u z n e s e n i a

Miestna rada

po prerokovaní materiálu
odporúča

Miestnemu zastupiteľstvu mestskej časti Bratislava-Nové Mesto prijať nasledovné uznesenie:

Miestne zastupiteľstvo mestskej časti Bratislava-Nové Mesto

A. nesúhlasí

so znením návrhu všeobecne záväzného nariadenia hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy č. .../2019, ktorým sa mení všeobecne záväzný nariadenie hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy č. 2/2014 o úhradách za poskytovanie sociálnych služieb v znení všeobecne záväzného nariadenia hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy č. 5/2019,

B. ž i a d a

primátora hlavného mesta SR Bratislavy zabezpečiť prepracovanie a úpravu návrhu všeobecne záväzného nariadenia hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy č. .../2019, ktorým sa mení všeobecne záväzný nariadenie hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy č. 2/2014 o úhradách za poskytovanie sociálnych služieb v znení všeobecne záväzného nariadenia hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy č. 5/2019 na základe pripomienok mestskej časti Bratislava-Nové Mesto uvedených v časti C tohto uznesenia a predložiť ho v prepracovanej verzii na opätovné pripomienkovanie mestským častiam hlavného mesta SR Bratislavy a na verejnú diskusiu,

C. ž i a d a

upraviť návrh všeobecne záväzného nariadenia hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy č. .../2019, ktorým sa mení všeobecne záväzný nariadenie hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy č. 2/2014 o úhradách za poskytovanie sociálnych služieb v znení všeobecne záväzného nariadenia hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy č. 5/2019 v súlade s nasledovnými pripomienkami:

C.1 V čl. I prvom bode 1 ods. 1 návrhu žiadame súčasné navrhované znenie jednotnej sumy úhrady na deň na osobu bez ohľadu na stupeň odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby (ďalej aj „stupeň odkázanosti“) vypustiť, keďže ho o. i. považujeme za diskriminačné, a žiadame ho nahradiť

znením rešpektujúcim primerané navýšenie ceny, ktoré bude pre jednotlivé stupne odkázanosti pomerne a neprevyšujúce 5 % zo súčasných súm pre jednotlivé stupne odkázanosti.

C.2 V čl. I prvom bode 1 ods. 1 návrhu žiadame bez náhrady vypustiť odsek 2. Konkrétne ide o požiadavku vypustenia tohto textu: „(2) *Zvýšenie úhrad za odborné činnosti v zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti hlavného mesta SR Bratislavy, ustanovuje každoročnú valorizáciu úhrad na základe rastu ekonomicky oprávnených nákladov za predchádzajúci kalendárny rok.*“.

C.3 V čl. I druhom bode 1 návrhu (druhý bod 1 a následné neoznačené vety je potrebné primerane prečíslovať) a v ďalších dvoch neoznačených nasledujúcich vetách návrhu požadujeme súčasné tri návrhy zvýšených súm úhrad za ubytovanie pomerne upraviť tak, aby vo všetkých troch prípadoch nepresiahli 5 % zo súčasných zodpovedajúcich súm za ubytovanie.

C.4 V čl. I návrhu žiadame bez náhrady vypustiť posledné dve neoznačené vety. Konkrétne ide o požiadavku vypustenia tohto textu: „§ 10 sa dopĺňa o odsek 7, ktorý znie: „*Zvýšenie úhrad za bývanie v zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti hlavného mesta SR Bratislavy ustanovuje každoročnú valorizáciu úhrady na základe rastu ekonomicky oprávnených nákladov za predchádzajúci kalendárny rok.*“.

C.5 V čl. II návrhu je potrebné oddialiť účinnosť tak, aby zodpovedala požiadavkám uvedeným v časti B tohto uznesenia a aby následne mohla byť dodržaná povinnosť podľa § 74 ods. 12 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov.

Dôvodová správa

Mestskej časti Bratislava-Nové Mesto bol súčasne so žiadosťou o zaujatie stanoviska miestneho zastupiteľstva doručený návrh všeobecne záväzného nariadenia hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy č. .../2019, ktorým sa mení všeobecne záväzný nariadenie hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy č. 2/2014 o úhradách za poskytovanie sociálnych služieb v znení všeobecne záväzného nariadenia hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy č. 5/2019 (ďalej aj „návrh VZN“).

V nadväznosti o. i. na diskriminačný obsah niektorých ustanovení návrhu VZN, na navrhovaný neprímeraný nárast súm úhrad od prijímateľov sociálnych služieb (ďalej aj „prijímateľ“) a na dva návrhy valorizácie (úhrad za odborné činnosti a úhrad za ubytovanie), s ktorými zásadne nesúhlasíme, navrhujeme k návrhu zaujať nesúhlasné stanovisko.

Komisia sociálnych vecí a bývania s predloženým návrhom stanoviska miestneho zastupiteľstva po jeho prerokovaní súhlasí a navrhuje ho schváliť s 1 pripomienkou (zmena navrhovaného maximálneho zvýšenia sumy úhrady za odborné činnosti a úhrady za ubytovanie od prijímateľov sociálnych služieb), s ktorou sa stotožňujeme (**pričom navrhujeme odborne posúdiť, či nie je navrhovaná maximálna horná hranica zvýšenia súm úhrad od prijímateľov o 5 % príliš vysoká pre VI. stupeň odkázanosti**: súčasná suma úhrady za odborné činnosti by pre VI. stupeň bola namiesto 2,65 eur na deň na osobu po zvýšení o 5 % cca 2,78 eur + úhrada za ubytovanie a ktorá je v predloženom materiáli zapracovaná. Pripomienka Komisie sociálnych vecí a bývania je v súlade s § 6 ods. 1 zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, podľa ktorého **obec môže vo veciach územnej samosprávy vydávať nariadenia; nariadenie nesmie byť v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, zákonmi a medzinárodnými zmluvami**, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom.

Kvôli časovej tiesni spôsobenej mesačnou lehotou podľa čl. 8 ods. 2 Štatútu hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy v platnom znení na oznámenie stanoviska miestneho zastupiteľstva starostom mestskej časti hl. mesta Bratislavy primátorovi hl. mesta Bratislavy (ak ide o materiály celomestského charakteru, ktoré sa dotýkajú záujmov mestskej časti), uvádzame v dôvodovej správe aspoň niektoré z viacerých dôvodov nášho návrhu.

Predložený návrh VZN by mal po jeho schválení mimoriadne závažný negatívny dopad na prijímateľov vrátane obyvateľov s trvalým pobytom v mestskej časti Bratislava-Nové Mesto a ďalších obyvateľov (napr. osoby, na ktoré prechádza povinnosť platiť úhradu za poskytovanie sociálnej služby, dedičia prijímateľov, na ktorých sa vzťahuje ochrana príjmu).

Podľa § 8 ods. 2 zákona č. 448/2008 Z. z. zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 448/2008 Z. z.“). **obec v rozsahu svojej pôsobnosti fyzickej osobe (ďalej aj „FO“), ktorá žiada o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby a na základe výberu poskytovateľa sociálnej služby touto fyzickou osobou,**

- a) **poskytne sociálnu službu, ak je zapísaná do registra poskytovateľov sociálnych služieb, alebo**
- b) **zabezpečí poskytovanie sociálnej služby u poskytovateľa sociálnej služby zapísaného do registra.**

Podľa § 1a ods. 2 zákona SNR č. 377/1990 Zb. o hlavnom meste Slovenskej republiky Bratislave v znení neskorších predpisov mestská časť je územným samosprávnym a správnym celkom Bratislavy; združuje obyvateľov, ktorí majú na jej území trvalý pobyt. **Mestská časť vykonáva samosprávu Bratislavy a prenesenú pôsobnosť v rozsahu vymedzenom zákonom a štatútom Bratislavy; v tomto rozsahu má postavenie obce.**

V zmysle čl. 31 ods. 6 písm. c) Štatútu hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy v platnom znení Bratislava podľa osobitného predpisu **obligatórne poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie**

1. sociálnej služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb v nocľahárni, v nízkoprahovom dennom centre,

2. sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre pre deti a rodinu, **v zariadení pre seniorov.**

Podľa čl. 31 ods. 6 písm. d) Štatútu hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy v platnom znení Bratislava podľa osobitného predpisu **môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie sociálnych služieb v zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári.** V tejto súvislosti poukazujeme na skutočnosť, že **uvedené vo vzťahu k ZOS a DS patrí v zmysle čl. 32 ods. 10 písm.**

e) **Štatútu hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy v platnom znení do obligatórnej pôsobnosti mestských častí, mestská časť Bratislava-Nové Mesto však toho času takéto sociálne služby (ZpS a DS) neposkytuje, preto zabezpečuje ich poskytovanie výhradne u iných poskytovateľov sociálnych služieb – na základe výberu prijímateľa môže ísť o verejného poskytovateľa alebo neverejného poskytovateľa.** Podľa čl. 10 písm. j) Štatútu hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy v platnom znení **mestská časť** podľa osobitného predpisu zriaďuje, zakladá a kontroluje zariadenie opatrovateľskej služby a denný stacionár, čo zo stranyestskej časti Bratislava-Nové Mesto v súčasnosti nie je realizované.

V dotknutých zariadeniach sociálnych služieb (ďalej aj „zariadenie“), na ktoré sa vzťahuje platné VZN č. 2/2014 (v zmysle § 2 má ísť o ZpS, ZOS a DS), sú oprávnenými prijímateľmi fyzické osoby (ďalej aj „FO“) s rozličným stupňom odkázanosti: v ZOS – od II, v DS – od III, v ZpS – od IV alebo FO, ktorá dovŕšila dôchodkový vek, nemá stupeň odkázanosti IV ani vyšší a poskytovanie

sociálnej služby v tomto zariadení potrebuje z iných vážnych dôvodov podľa § 35 ods. 1 písm. b) zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 448/2008 Z. z.“), takýto senior sa na účel poskytovania finančného príspevku od MPSVAR SR údajne považuje za prijímateľa so IV. stupňom odkázanosti považuje sa podľa webovej stránky MPSVaR SR za prijímateľa sociálnej služby so stupňom odkázanosti (<https://www.employment.gov.sk/sk/rodina-socialna-pomoc/socialne-sluzby/poskytovanie-financnych-prispevkov/ziadost-finacny-prispevok.html>).

Keďže v dotknutých zariadeniach ide/môže ísť o rôzne stupne odkázanosti (od II do VI, príp. žiadny, ak ide o prijímateľa v ZpS podľa § 35 ods. 1 písm. b) zákona č. 448/2008 Z. z.) vyžadujúce jednoznačne rozdielnu náplň a náročnosť a rozdielny rozsah odborných činností (napr. v DS sa poskytuje sociálna služba FO so stupňom odkázanosti od III, ktorá je odkázaná na sociálnu službu v zariadení len na určitý čas počas dňa), jednoznačne **nie je právne prípustné všetkým prijímateľom s rozličnými stupňami odkázanosti v ZOS, DS a ZpS ustanoviť paušálne rovnakú úhradu za odborné činnosti 2,75 eur na deň** na osobu. Navrhované „paušálne“ jednotné určenie sumy úhrady od prijímateľov za poskytovanie odborných činností (podľa nášho názoru ide pritom o **pomoc pri odkázanosti na pomoc inej FO, keďže za ostatné odborné činnosti** vymenované v platnom VZN č. 2/2014 sa s výnimkou prípadnej otáznosti pri ošetrovateľskej službe poskytovanej nad rámec minimálneho počtu lôžok určeného vo vyhláske MZ SR č. 20/2018 Z. z. úhrady **od prijímateľov nesmie v zmysle § 72 ods. 6 zákona č. 448/2008 Z. z. vyžadovať úhrada) pre všetky stupne odkázanosti je zjavne diskriminačné.**

Podľa názoru MPSVaR SR však *„Občan neplatí za vybrané odborné činnosti za podmienok uvedených v § 72 odsek 6. Za ošetrovateľské úkony klient neplatil a ani platiť nebude, nakoľko tieto boli a sú súčasťou zdravotnej starostlivosti (môžu byť poskytované v zdravotníckych zariadeniach, alebo podľa zákona o sociálnych službách aj vo vybraných druhoch ZSS - zariadenie pre seniorov, špecializované zariadenie, ZOS, DSS). Mzdy odborných zamestnancov sú oprávnenými ekonomickými nákladmi poskytovateľa, ale klient za ne v rámci vybraných odborných činností neplatí.“*

<https://www.employment.gov.sk/sk/rodina-socialna-pomoc/socialne-sluzby/otazky-opovede/vseobecne-otazky/>

Pre porovnanie: Terajšia úhrada za odborné činnosti na deň na osobu sa určuje podľa stupňa odkázanosti a je pri II. stupni odkázanosti 0,10 eur, pri III. stupni 0,30 pri IV. stupni 1,49 eur, pri V. stupni 1,82 eur a pri VI. stupni 2,65 eur. Navrhovaná jednotná úhrada bez ohľadu na stupeň odkázanosti (čo je neprípustné a zjavne diskriminačné) predstavuje sumu 2,75 eur.

Navyše ide o **neúmerne navýšenie sumy pre FO s nižším stupňom odkázanosti v porovnaní s terajším stavom** (pričom vo vzťahu k určitým nižším stupňom odkázanosti zjavne nie je pravdivé

tvrdenie v dôvodovej správe k návrhu VZN, podľa ktorého navrhujú „upraviť úhrady ... za odbornú činnosť v zariadeniach sociálnych služieb o 50 %“. Je totiž evidentné, že nárast sumy 0,10 eur a 0,30 eur predstavuje omnoho väčšie navýšenie ako o 50 %“.

Kvôli prehľadnosti pripájame

aktuálnu tabuľku – časť prílohy č. 3 zákona č. 448/2008 Z. z. obsahujúcu rozličné priemerné rozsahy odkázanosti v závislosti od jednotlivých stupňov odkázanosti:

Stupeň	Počet bodov	Priemerný rozsah odkázanosti (hod./deň)	Priemerný rozsah odkázanosti (hod./mesiac)
I.	105 – 120	0	0
II.	85 – 104	2 – 4	60 – 120
III.	65 – 84	4 – 6	120 – 180
IV.	45 – 64	6 – 8	180 – 240
V.	25 – 44	8 – 12	240 – 360
VI.	0 – 24	viac ako 12	viac ako 360

ako aj tabuľku účinnú od 1.1.2020, ktorá tvorí obsah nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 175/2019 Z. z., ktorým sa ustanovuje výška finančného príspevku z MPSVaR SR v zariadeniach podmienených odkázanosťou na rok 2020 (**Tieto sumy zjavne zohľadňujú rozličné stupne odkázanosti prijímateľov**):

Stupeň odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby	Výška finančného príspevku pri poskytovaní pobytovej sociálnej služby/mesiac/miesto	Výška finančného príspevku pri poskytovaní ambulantnej sociálnej služby/mesiac/miesto obsadené najmenej v rozsahu 8 hodín ambulantnej prevádzky počas pracovného dňa
II. stupeň	104 eur	70 eur
III. stupeň	234 eur	156 eur
IV. stupeň	312 eur	208 eur
V. stupeň	442 eur	295 eur
VI. stupeň	546 eur	364 eur

Uvedené výšky finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby zo strany MPSVaR SR uvádzame ako príklad, keďže v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania sú odlišné v závislosti od konkrétnych stupňov odkázanosti.

Vzhľadom na uvedené, ako ja na nižšie ustanovenia dotknutých všeobecne záväzných právnych predpisov (napr. antidiskriminačný zákon, zákon č. 448/2008 Z. z. ...) máme za to, že **nie je právne prípustné všetkým prijímateľom v ZOS, DS a ZpS ustanoviť paušálne úhradu za odborné činnosti 2,75 eur na deň na osobu a že dotknuté ustanovenie návrhu je zjavne diskriminačné.** Navyše, takto neprípustne určená zvýšená suma úhrady za odborné činnosti sa má ešte každoročne valorizovať, s čím zásadne nesúhlasíme (pričom navrhované znenie je neprípustné aj z legislatívno-technického hľadiska – zmätočnosť, nejasnosť, vysoká zneužitelnosť ...). **Ustanovenia o valorizácii však v oboch prípadoch (úhrada za odborné činnosti a úhrada za ubytovanie) požadujeme z návrhu bez náhrady vypustiť a zásadne s nimi nesúhlasíme** (bez ohľadu na to, aké konkrétne upravené sumy by sa mali takto navyšovať, aký časový rozsah valorizácie by sa navrhoval, ako by sa zmenila štylistika a legislatívna technika a pod. ...)

Čo sa týka našej požiadavky úpravy výšky úhrady za odborné činnosti aj výšky úhrady za ubytovanie, je nevyhnutné, aby všetky predpisy a opatrenia realizované v SR rešpektovali platný právny poriadok, morálne zásady a dobré mravy.

V zmysle čl. 1 ods. 1 prvej vety Ústavy Slovenskej republiky (ďalej aj „Ústava SR“) **Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.**

Podľa čl. 1 ods. 2 Ústavy SR **Slovenská republika uznáva a dodržiava** všeobecné pravidlá medzinárodného práva, **medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná [vrátane tých ustanovení Európskej sociálnej charty (revidovanej) (ďalej aj „ESCH“), ktoré sú pre SR záväzné] a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.**

Podľa čl. 125 ods. 1 písm. c) Ústavy SR ústavný súd rozhoduje aj o súlade všeobecne záväzných nariadení podľa čl. 68 Ústavy SR (t. j. VZN obce a VÚC vo veciach územnej samosprávy a na zabezpečenie úloh vyplývajúcich pre samosprávu zo zákona) s ústavou, s ústavnými zákonmi, s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, a so zákonmi, ak o nich nerozhoduje iný súd.

Z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ÚS SR“) sp. zn. PL. ÚS 13/09-81 zo dňa 18. mája 2010: *„Ústavný súd konštatuje, že Európska sociálna charta (revidovaná) je nepochybne medzinárodnou zmluvou, ktorej príslušné ustanovenia (s výnimkou tých ustanovení, vo vzťahu ku ktorým uplatnila Slovenská republika výhradu pri uložení ratifikačnej listiny, (POZN.: Ide o čl. 13 ods. 4 ESCH) majú charakter referenčných noriem v zmysle čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy, t. j. ústavný súd je oprávnený posudzovať súlad zákonov s ustanoveniami ESCH (revidovanej). ... (POZN.: Obdobne je Ústavný súd SR v zmysle čl. 125 ods. 1 písm. c) Ústavy SR oprávnený posudzovať súlad VZN obce (t. j. aj mestskej časti) vo veciach územnej samosprávy a na zabezpečenie úloh*

vyplývajúcích pre samosprávu zo zákona s ustanoveniami ESCH) ... V zmysle čl. 13 ods. 2 ESCH (revidovanej) sa na zabezpečenie účinného výkonu práva na **sociálnu a lekársku pomoc** zmluvné strany zaväzujú: „**2. zabezpečiť, aby osoby, ktorým sa takáto pomoc poskytuje, neutrpeli z tohto dôvodu ujmu na svojich politických alebo sociálnych právach.**“.

Podľa nálezu ÚS SR sp. zn. PL. ÚS 13/09-81 zo dňa 18. mája 2010 „... je ... žiaduce, aby právna úprava zabezpečovala vyvážený vzťah medzi spôsobom zabezpečovania záväzkov vyplývajúcim štátu, resp. orgánom verejnej moci vo vzťahu k osobám, ktoré sú na poskytnutie sociálnej služby odkázané, vrátane adresátov základného práva podľa čl. 39 ods. 2 ústavy, a uplatnením princípov vyjadrených v čl. 55 ústavy (princípy sociálne a ekologicky orientovanej trhovej ekonomiky a princíp ochrany a podpory hospodárskej súťaže) v nadväznosti na garancie vyplývajúce zo základného práva upraveného v čl. 35 ods. 1 ústavy. V rámci právnej regulácie tohto vzťahu **musí mať zákonodarca na zreteli, aby ním ustanovený mechanizmus slúžil v prvom rade v prospech prijímateľov sociálnej služby, vrátane adresátov základného práva podľa čl. 39 ods. 2 ústavy (POZN.: terajší čl. 39 ods. 4 Ústavy SR), t. j. fyzických osôb, ktoré sú v hmotnej núdzi a ktoré majú právo na takú pomoc, ktorá je nevyhnutná na zabezpečenie ich základných životných podmienok. ... Účelom zákona o sociálnych službách nie je a ani nemôže byť uspokojenie, resp. ochrana fiskálnych záujmov obcí a vyšších územných celkov.**“.

Podľa nášho názoru viaceré ustanovenia predloženého materiálu zakladajú **rozpor s čl. 13 a 14, čl. 15 ods. 2 poslednou vetou a s čl. 23 prvou odrážkou písm. a) a tret'ou odrážkou, ako aj s čl. 30 písm. a) ESCH.**

Podľa I. časti ESCH **zmluvné strany (vrátane SR) prijímajú za cieľ** svojej vnútroštátnej a medzinárodnej politiky uskutočňovanej **všetkými primeranými prostriedkami dosiahnutie podmienok na zabezpečenie účinného výkonu o. i. týchto práv a zásad:**

„**13. Každá osoba bez primeraných zdrojov má právo na sociálnu a lekársku pomoc.**

14. Každý má právo na prospech zo sociálnych služieb.

15. Zdravotne postihnuté osoby majú právo na nezávislosť, na sociálnu integráciu a na účasť na živote spoločnosti.

16. Rodina ako základná jednotka spoločnosti má právo na primeranú sociálnu, právnu a hospodársku ochranu zabezpečujúcu jej plný rozvoj.

17. Deti a mladiství majú právo na primeranú sociálnu, právnu a hospodársku ochranu.

23. Každá staršia osoba má právo na sociálnu ochranu.

30. Každý má právo na ochranu pred chudobou a sociálnym vylúčením..“.

V zmysle ustanovení **čl. 13 (Právo na sociálnu a lekársku pomoc) ESCH záväzných pre SR** na zabezpečenie účinného výkonu práva na sociálnu a lekársku pomoc sa zmluvné strany (vrátane SR) zaväzujú:

1. zabezpečiť, aby sa ktorejkoľvek **osobe bez dostačujúcich finančných prostriedkov, ktorá nie je schopná si ich zabezpečiť či už vlastným úsilím, alebo z iných zdrojov, najmä dávkami zo systému sociálneho zabezpečenia, poskytla primeraná pomoc a v prípade choroby nevyhnutná starostlivosť, ktorú si jej stav vyžaduje,**
2. zabezpečiť, aby osoby, ktorým sa takáto pomoc poskytuje, **neutrpeľi z tohto dôvodu ujmu na svojich politických alebo sociálnych právach,**
3. ustanoviť, aby každý mohol dostať od príslušných verejných alebo súkromných služieb takú radu alebo **osobnú pomoc, ktorú možno požadovať na predchádzanie, odstránenie alebo zmiernenie núdze jeho osoby alebo rodiny.**

Podľa čl. 14 **Právo na prospech zo sociálnych služieb** na zabezpečenie účinného výkonu práva na **sociálne služby** sa zmluvné strany zaväzujú: 1. podporovať alebo organizovať služby použitím metód sociálnej práce, **ktoré pomôžu jednotlivcom a skupinám v spoločenstve** pri ich rozvoji a prispôbení sociálnemu prostrediu, 2. podporovať účasť jednotlivcov a dobrovoľných alebo iných organizácií pri zriaďovaní alebo udržiavaní takýchto služieb.

V zmysle čl. 23 **Právo starších osôb na sociálnu ochranu ESCH** na zabezpečenie účinného výkonu práva starších osôb na sociálnu ochranu sa zmluvné strany zaväzujú prijať alebo podporovať buď priamo, alebo v spolupráci s verejnými alebo súkromnými organizáciami príslušné opatrenia zamerané najmä:

- **na umožnenie starším osobám zostať podľa možnosti čo najdlhšie plnohodnotnými členmi spoločnosti** prostredníctvom:
 - a) **príslušných zdrojov, ktoré im umožnia dôstojný život a aktívnu účasť** na verejnom, spoločenskom a kultúrnom živote,
 - b) poskytovania informácií o službách a o dostupnom materiálnom vybavení pre staršie osoby a o príležitostiach ich využitia,
 - na umožnenie starším osobám slobodne si zvoliť spôsob života a viesť nezávislý život v ich zvyčajnom rodinnom prostredí tak dlho, ako si želajú a ako je to možné, prostredníctvom:
 - a) obstarania bývania prispôbeného ich potrebám a zdravotnému stavu alebo príslušnej podpory na úpravu ich bývania,
 - b) zdravotnej starostlivosti **a služieb, ktoré vyžaduje ich stav,**
- **na zabezpečenie primeranej pomoci starším osobám žijúcim v príslušných inštitúciách** pri rešpektovaní ich súkromia a na zaručenie ich účasti na určovaní životných podmienok v danej inštitúcii.

Podľa čl. 30 *Právo na ochranu pred chudobou a sociálnym vylúčením* ESCH na zabezpečenie účinného výkonu práva na ochranu pred chudobou a sociálnym vylúčením sa zmluvné strany zaväzujú:

- a) **prijat' opatrenia** v rámci celkového a koordinovaného nárastu postupov **na podporu účinného prístupu k osobám, ktoré žijú v situácii sociálneho vylúčenia alebo chudoby**, alebo k **osobám vystaveným riziku vzniku takejto situácie, ako aj k ich rodinám**, predovšetkým k zamestnaniu, **bývaniu**, odbornému vzdelávaniu a príprave, k výchove, kultúre **a k sociálnej a lekárskej pomoci**,
- b) preskúmať tieto opatrenia s cieľom ich úpravy v prípade potreby.

Podľa § 3 ods. 1 **zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní** v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „**antidiskriminačný zákon**“) **každý je povinný dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania** o. i. v oblasti **sociálneho zabezpečenia**, zdravotnej starostlivosti (**vrátane ošetrovateľskej starostlivosti**) a **poskytovania** tovarov a služieb.

V zmysle § 3 ods. 2 antidiskriminačného zákona zásada rovnakého zaobchádzania podľa § 3 ods. 1 uvedeného zákona sa uplatňuje len v spojení s právami osôb ustanovenými osobitnými zákonmi vrátane zákona č. 448/2008 Z. z. Podľa § 5 zákona č. 448/2008 Z. z. **všetky práva ustanovené zákonom č. 448/2008 Z. z. sa zaručujú rovnako každému v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania ustanovenou antidiskriminačným zákonom.**

Podľa § 3 ods. 3 antidiskriminačného zákona pri posudzovaní, či ide o diskrimináciu alebo nie, sa neberie do úvahy, či dôvody, ktoré k nej viedli, vychádzali zo skutočnosti alebo z mylnej domnienky.

V zmysle § 2 ods. 1 antidiskriminačného zákona dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania spočíva v zákaze diskriminácie o. i. **z dôvodu zdravotného postihnutia, veku, manželského stavu a rodinného stavu, sociálneho pôvodu, majetku alebo iného postavenia.**

Podľa § 2 ods. 2 antidiskriminačného zákona **pri dodržiavaní zásady rovnakého zaobchádzania je potrebné prihliadať aj na dobré mravy** na účely rozšírenia ochrany pred diskrimináciou.

V zmysle § 2a ods. 1 antidiskriminačného zákona **diskrimináciou je o. i. priama diskriminácia** (t. j. konanie alebo opomenutie, pri ktorom sa s osobou zaobchádza menej priaznivo, ako sa zaobchádza, zaobchádzalo alebo by sa mohlo zaobchádzať s inou osobou v porovnateľnej situácii) **a nepriama diskriminácia - t. j. navonok neutrálny predpis, rozhodnutie, pokyn alebo prax, ktoré znevýhodňujú alebo by mohli znevýhodňovať osobu v porovnaní s inou osobou.** V predmetnom prípade bez akýchkoľvek pochybností nie je splnená zákonná výnimka podľa § 2a ods. 3 antidiskriminačného zákona, ktorá by umožňovala prijatie takéhoto predpisu, keďže navrhované VZN nie je primerané ani nevyhnutné na dosiahnutie oprávneného záujmu (**nárast financovania**

sociálnych služieb je totiž možné dosiahnuť z iných zdrojov v zmysle § 71 ods. 1 zákona č. 448/2008 Z. z. – napr. § 71 ods. 1 písm. a), d) e), g) alebo i) zákona č. 448/2008 Z. z.

Podľa § 71 ods. 1 zákona č. 448/2008 Z. z. sociálne služby poskytované **verejným poskytovateľom** sociálnej služby **môžu byť financované z viacerých zdrojov, pričom ako 1. je uvedený rozpočet verejného poskytovateľa sociálnej služby:**

- a) z rozpočtu verejného poskytovateľa sociálnej služby,
- b) z úhrad za sociálne služby od prijímateľa sociálnej služby na základe zmluvy o poskytovaní sociálnej služby a z úhrad za iné činnosti podľa § 15 ods. 3 zákona č. 448/2008 Z. z. uvedených v osobitnej zmluve podľa § 74 ods. 8 zákona č. 448/2008 Z. z.,
- c) z úhrady ekonomicky oprávnených nákladov spojených s poskytovaním sociálnej služby podľa odseku 10,
- d) zo štátneho rozpočtu prostredníctvom rozpočtovej kapitoly ministerstva (ďalej len „rozpočet ministerstva“), a to z
 1. finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby, a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek (ďalej len „finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou“), podľa odseku 6,
 2. finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach krízovej intervencie podľa odseku 7,
- e) z prostriedkov prijatých na základe písomnej darovacej zmluvy,
- f) z prostriedkov združenia obcí, združenia vyšších územných celkov a združenia osôb,
- g) z výsledku hospodárenia z vedľajšej činnosti, ktorú vykonávajú zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti alebo zakladateľskej pôsobnosti obce alebo vyššieho územného celku s jeho súhlasom,
- h) z príjmu zo sociálneho podniku,
- i) z iných zdrojov.

Zdôrazňujeme, že podľa schváleného Rozpočtu hlavného mesta SR Bratislavy na roky 2019 - 2021 (ďalej aj „rozpočet BA na r. 2019“) **„Pomoc najslabším a najzraniteľnejším je jednou z priorít tohto rozpočtu“** a **prioritami rozpočtu** má byť o. i. **„výraznejšie podporovať sociálnu pomoc a sociálne služby“**.

Poukazujeme na skutočnosť, že podľa schváleného rozpočtu BA na r. 2019 (nezohľadňujeme prípadné následné presuny a pod.) napr. rozpočtované výdavky hlavného mesta SR Bratislavy na rok 2019 na program Kultúra, šport, podpora služieb a cestovného ruchu (25 981 667) sú o viac ako 7 miliónov eur vyššie ako na program Sociálna pomoc a sociálne služby (18 604 884) a na program Efektívna a

transparentná samospráva (35 178 382 eur) dokonca o viac ako 16 miliónov eur vyššie ako na program Sociálna pomoc a sociálne služby (ide pritom o zvýšenie výdavkov BA na program Efektívna a transparentná samospráva o viac ako 10 miliónov eur v porovnaní so schváleným rozpočtom na r. 2018 (v r. 2018 išlo o schválenú sumu 24 520 651 eur a v upravenom rozpočte na r. 2018 následne o sumu 27 041 024 eur), pričom viac ako ½ z rozpočtovanej sumy 35 178 382 eur na program Efektívna a transparentná samospráva na r. 2019 tvoria výdavky na položku Ľudské zdroje – zamestnanci - 17 864 872 eur – v porovnaní so schváleným rozpočtom aj upraveným rozpočtom na r. 2018 ide o zvýšenie predmetnej položky o viac ako 2,5 milióna eur; podotýkam, že mzdy zamestnancov pracujúcich v zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BA, napr. v Dome tretieho veku, Domove jesene života, Petržalskom domove seniorov, Domove seniorov Archa, Domove seniorov Lamač, Gerium, Domove pri Kríži ... sú pritom rozpočtované v rámci programu Sociálna pomoc a sociálne služby – vid' rozpočet BA na r. 2019 - Program: 6 Sociálna pomoc a sociálne služby). Výdavky BA podľa schváleného rozpočtu na r. 2019 sa teda v porovnaní so schváleným rozpočtom na r. 2018 na program Efektívna a transparentná samospráva zvýšili o viac ako 10 miliónov eur (a v porovnaní s upraveným rozpočtom v r. 2018 o viac ako 8 miliónov eur), pričom na program Sociálna pomoc a sociálne služby v r. 2019 narástli len o viac ako 4 milióny eur v porovnaní so schváleným rozpočtom na r. 2018 a len o viac ako 3 milióny eur v porovnaní s upraveným rozpočtom na r. 2018 (v r. 2018 išlo podľa schváleného rozpočtu o sumu 14 018 164 eur a podľa upraveného rozpočtu 14 967 989 eur).

Hl. mesto BA pritom v schválenom rozpočte BA na r. 2019 zdôrazňuje, že „v zariadeniach sociálnych služieb k postupnému nárastu zamestnancov, čo sa odráža v náraste mzdových prostriedkov a s tým súvisiacich odvodov do poisťovní“.

Sme presvedčení, že potrebné financie na účel kvalitného poskytovania sociálnych služieb by v potrebnom rozsahu mali byť získané iným spôsobom ako navrhovaným navýšením úhrad od prijímateľov, o. i. v rámci navýšenia súm úhrad na program Sociálna pomoc a sociálne služby v návrhoch Rozpočtu hlavného mesta SR Bratislavy. Poukazujeme pritom aj na text z webovej stránky <https://www.vallo2018.sk/>:

„3) Akú zmenu pocítia za 4 roky seniori, občania so zdravotným postihnutím alebo sociálne slabší ľudia?

Bratislava bude mestom, ktoré so svojimi seniormi, občanmi so zdravotným postihnutím a sociálne slabšími ľuďmi počíta.

Dnes máme veľké skupiny ľudí, ktoré sa ku kvalitným službám dostanú len ťažko alebo sú pre nich úplne nedostupné. Sociálna opatera ... musia byť dostupné pre všetkých Bratislavčanov.“.

Čo sa týka napr. valorizácie platov zamestnancov sociálnych zariadení, na uvedený účel by mal prispievať štát zo štátneho rozpočtu a máme za to, že z tohto dôvodu by sa úhrada od prijímateľov

zvyšovať nemala. Súčasne upriamujeme pozornosť na výskum verejnej ochrankyne práv „Systém kontroly v zariadeniach sociálnych služieb so zameraním na seniorov“ z r. 2019, v ktorom sa o. i. uvádza nasledovné tvrdenie: „*Problémom sú aj nízke dôchodky a vysoké úhrady za poskytované služby.*

Podľa § 73 ods. 14 zákona č. 448/2008 Z. z. ak prijímateľ nie je povinný platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť ku dňu splatnosti úhrady za sociálnu službu a túto nezaplatenú úhradu za sociálnu službu alebo jej časť nezaplatí ku dňu splatnosti tejto úhrady za tohto prijímateľa osoba podľa odseku 11 ani zaopatrené plnoleté deti alebo rodičia podľa odsekov 12 a 13, nezaplatená úhrada za sociálnu službu alebo jej časť **je pohľadávka poskytovateľa sociálnej služby voči tomuto prijímateľovi sociálnej služby**; ak je prijímateľ sociálnej služby nezaopatreným dieťaťom, pohľadávka poskytovateľa sociálnej služby je pohľadávkou voči fyzickej osobe, ktorá má k tomuto dieťaťu vyživovaciu povinnosť. Uplatnenie nároku poskytovateľa sociálnej služby na pohľadávku podľa prvej vety nemá právne účinky, ak povinná osoba nemá v čase, v ktorom poskytovateľ sociálnej služby tento nárok uplatnil, príjem alebo majetok, z ktorého možno po použití § 73 ods. 1 až 9 a § 72 a 72a zákona č. 448/2008 Z. z. uspokojiť nárok poskytovateľa sociálnej služby, a to aj z časti; **to platí aj na pohľadávku, ktorá trvá po zániku právneho vzťahu pri poskytovaní sociálnej služby**, z ktorého táto pohľadávka vznikla.

Domnievame sa, že ak by sa neúmerne a navyše diskriminačne zvýšili ceny úhrad od prijímateľov, neplatiči budú buď pribúdať alebo môže hroziť zvýšené riziko neprípustnej diskriminácie už pri prijímaní fyzických osôb do zariadení.

Upozorňujeme aj na negatívny dôsledok pre dedičov nemajetných a nízkopríjmových prijímateľov: Z webového sídla MPSVaR SR: „*Je časť úhrady, ktorú prijímateľ sociálnych služieb (ani iná výživou povinná osoba) neplatí vzhľadom k svojmu príjmu a majetku pohľadávkou? Evidujeme ju už za života prijímateľa soc. služieb a uplatňujeme si ju v dedičskom konaní? ...*

Áno, pohľadávkou, ktorá sa uplatňuje v konaní o dedičstve je suma úhrady alebo jej časť, ktorú klient neplatí z dôvodu ochrany príjmu pred neprimeranou úhradou. To znamená, že napr. ak je úhrada stanovená na 260 € (7 833 Sk) a klient z dôvodu ochrany príjmu platí 200 €, rozdiel medzi stanovenou a zaplattenou úhradou vo výške 60 € sa každomesačne eviduje a kumuluje a po úmrtí klienta sa celá čiastka uplatňuje v konaní o dedičstve.

Ako postupovať v prípade, ak osoba ktorej sa pri poskytovaní sociálnej služby uplatňuje ochrana príjmu je relatívne mladá a nezaplatená časť úhrady, ktorá je pohľadávkou bude uplatniteľná až o 30-40 rokov?

Nezaplattená úhrada za sociálnu službu alebo jej časť je pohľadávkou bez ohľadu na to, aký dlhý čas táto úhrada nebola platená. Mesačná výška nezaplattenej úhrady je obsahom zmluvy o poskytovaní služby. To znamená, že po celý čas platnosti zmluvy a poskytovania sociálnej služby sa výška pohľadávky kumuluje a je možné ju uplatniť v dedičstve aj napr. po 30 rokoch.“